

J. Kefeli

Hakim Isak : legenda z Dzuft Kale

Awazymyz : pismo historyczno-społeczno-kulturalne Karaimów nr 1(2), 9-10

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Hakim Isak

(legenda z Dzuft Kale)

Zdarzyło się to dawno, dawno temu w Bachczysaraju. Młody chan z rodu Girejów ruszał na wyprawę w step. Żegnał się ze swoją ukochaną młodą żoną, która odprowadzała go poza mury pałacu aż na brzegi rzeczki Czyryk-sy (Zgniła woda), przepływającej u bram seraju.

Zwyczaj zabraniał kobietom towarzyszenia mężom podczas wojennych wypraw. Młoda żona chana, uwieszona u siodła ukochanego męża, pana i władcy, całowała jego kolana. Młody chan, podekscytowany czekającą go wyprawą, w otoczeniu wielmożów i służby, obserwował wyruszającą konnicę i jednocześnie starał się uspokoić swą ukochaną żonę. Obiecywał szybki powrót i bogate dary, tkaniny, złoto i drogocenne kamienie.

Ostatni raz spojrzął w oczy małżonki, patrzące nań przez łązy zza zastony i nagle w jego sercu zakiełkowała zazdrość i obawa o wierność ukochanej. Siedząc wysoko w siodle, na mostku łączącym brzegi Czyryk-sy, rzekł do zapłakanej kobiety:

- Klnę się na Boga Wszchemmogącego, Miłosiernego. Jeśli przestąpisz za tę wodę nim powrócę – chan wskazał ręką na wartko płynący potok – niechaj siedem tałaków rozdzieli nas. Nie będziemy już mężem i żoną.

Gdy tak zwróci się Tatar do swej żony, choćby w przypiływie gniewu i nawet bez świadków, rozwód staje się faktem. Nieświadom wagi wypowiedzianych słów młody chan sma-

gnął konia batem i pogalopował na czoło swej armii.

Minęło kilka miesięcy. Długo nie było wieści od władcy. Ukochana żona, samotna w pałacowych komnatach, spędzała dni na płaczu i modlitwach o szczęśliwy powrót najdroższego męża. Wreszcie posłaniec przyniósł wieść, że oto chan z wielkimi zdobyczami wkrótce powróci i na dowód tego przesyła prezenty swoim dworakom, wielmożom i najukochańszej z żon. Dworski ceremoniał wymagał, by na powitanie chana wyjechał do miasta Or orszak jego wasali i dworzan. Wśród nich był Kale Agasy – Dowódca Zamku – sprawujący pieczę nad chańskim tronem i turbanem, a zarazem ksiązę Karaimów, którzy zamieszkiwali pobliską twierdzę Dzuft Kale.

Wjeżdżając na krymskie ziemie, chan zamienił wojenny strój, szyszak i skórzany pancerz na paradne szaty i turban. W takim stroju przewodząc wojskom, zbliżał się do bram swej stolicy.

Dworzanie, rodzina i żony oczekiwali u wrót chańskiego pałacu. Z oddali dobiegały dźwięki trąb i bębnow, słychać było zbliżający się tętent i rżenie koni. Zza drzew otaczających pałac ukazał się chan na swym pysznym rumaku.

Stęskniona żona wreszcie ujrzała męża. Niepomna na kobiecą skromność i dostojeństwo chańskiej małżonki pobiegła mu na spotkanie. Nie

zważając na nic, przekroczyła rzecz-
kę i zalana łzami radości padła do
mężowskich kolan.

Szczęśliwy, że wielomiesięczna
rozłąka dobiegła kresu, chan objął
serdecznie żonę, przytulił, ucałował
i... spojrzął na rzeczkę i mostek. W
tym samym momencie wspomniął
o swych własnych słowach, które
wypowiedział tuż przed odjazdem.

- Cóż zrobiłaś niemądra? Zapom-
niałaś o mej woli i mojej kłąt-
wie? O Stwórco! O ja nieszczę-
sny! Nie jesteś już moją żoną, ani
ja twym mężem!

Młoda żona załamała ręce i na wpół
zemdlna osunęła się na ziemię
u kopyt rumaka.

W pałacu zapanował smutek
i przygnębienie. Zwycięstwo i bogate
zdobycze nikogo nie cieszyły. Chan
chodził ponury i nieprzystępny.
Wszyscy mędracy długo myśleli, jak
pomóc swemu odważnemu i młode-
mu władcy. Niefortunnie wypowie-
dziane słowa zrujnowały przyszłość
i szczęście małżonków.

Zgodnie z zawartym w Koranie pra-
wem ponowny ślub ze świeżo roz-
wiedzioną żoną byłby możliwy tylko
wówczas, gdy poślubiłaby ona inne-
go mężczyznę, poczym się z nim
rozwiódła. Dopiero wtedy mogłaby
ponownie wstąpić w związek z
pierwszym mężem. Tak stanowi
Prawo.

Na to jednak nie pozwalała duma
i dostojeństwo władcy. Małżonka
chana nie mogła tak po prostu po-
ślubić innego, nawet, jeśli małżeń-
stwo to miałyby być jedynie formal-
nością.

Władca, rozdarty między nakazami
religii a miłością do ukochanej, zna-
lazł się w sytuacji bez wyjścia.

Mędracy i doradcy przeglądali księgi
i kodeksy w poszukiwaniu prawnego
rozwiązania. Bezskutecznie.

Wówczas Kale Agasy, zgodnie
z wielowiekową tradycją uważany za
obroncę chańskiego tronu, zasuge-
rował dworskim wielmożom oraz
władcy, któremu wiernie służył,
zwrócenie się do sławnego karaim-
skiego lekarza-uzdrowiciela i mędrca
hakima Isaka i zawierzenie jego mą-
dremu osądowi.

Ta propozycja spotkała się z uzna-
niem wszystkich. Stary Isak zarówno
wśród Karaimów, jak i Tatarów cie-
szył się sławą dobrego i rozsądnego
człowieka.

Wysłano gońca i hakim Isak stanął
przed obliczem chana. W obecności
całego dworu chan zwrócił się do
hakima i począł wyklądać mu swój
małżeński problem.

Mędrzec przerwał swemu władcy
w pół słowa:

- Dostojny Panie, opowiedz mi całe
zajście od samego początku. Za-
prowadź mnie na miejsce, gdzie
wszystko się zaczęło. Muszę po-
znać okoliczności zdarzenia, bym